

get ikke udenvidere vil kunne vise denne Sag fra sig, at Landsthinget virkelig ikke bør undslaae sig for det, som alene er deres Begjæring, nemlig at tage under Overveetelse, om der ikke skulde være Anledning til at opfordre Regjeringen til paany at tage denne Sag under Behandling og undersøge, om der dog ikke er noget Sandt i, hvad Andragerne have forklaret, som kunde indeholde Anledning til idetmindste at komme dem noget imøde.

Finantsministeren: Skjøndt den ærede Forslagsstiller jo egentlig rettede dette Andragende som en Slags Anklage mod mig, saa er jeg ham ikke bestomindre taknemmelig for, at han har fremdraget denne Sag, thi jeg nærer ikke nogen Tvivl om, at den ved Behandlingen her i Thinget vil faae det Dødsstød, som den behøver, for at man overhovedet kan faae en Ende paa hele denne Agitation angaaende de bornholmske Udmarker, der har hærget denne D i næsten en Menneskealder og været en Plage for Mange, blandt Andre ogsaa, som den ærede Forslagsstiller selv oplyste, for Finantsministrene, hvem dette Spørgsmaal idelig og altid har været forelagt. Jeg kan, som sagt, ikke nære nogen Tvivl om, at Rigsdagen vil give denne Sag Dødsstedet, hvormed jeg haaber, det sidste Led af Agitationen vil være skaffet ud af Verden. Jeg haaber, at Rigsdagen vil komme til den samme Betragtning af dette Forhold, som ikke blot den nuværende, men samtlige de Finantsministre, der have været i Function, siden den omhandlede Foranstaltning blev truffen, ere komne til, nemlig at det Spørgsmaal, der her foreligger, er saa simpelt, at det ikke behøver nogensomhelst Underjøgelse, idet det ene og alene dreier sig om at faae omstødt et Resultat, hvortil man efter mangfoldige Stridigheder og ved en Commissions Mellemkomst er naaet, og som i Formen er fuldstændigt uantasteligt og i Virkeligheden fremgaaet af en fuldstændig fri Overenskomst mellem Statskassen og Fæsterner, blot fordi Afgiften nu generer de Bedkommende. Det er et Spørgsmaal af den Betskaffenhed, at det griber langt videre om sig, end det ved første Diefast synes at være Tilfældet; det er et Spørgsmaal, hvis Afgjørelse har ikke liden

Betydning ligeoverfor samtlige de øvrige Domaineforhold, og ligesom jeg i sin Tid har tilraadet Thinget og selv fundet mig bunden ved de for Statskassen uheldige Accorder, der i sin Tid ere indgaaede s. Ex. med Arvefæsterne her i det nordlige Sjælland — De Herrer ville erindre, at jeg har søgt og faaet bevilget meget betydelige Summer for at afløse Deputater, der ved en uheldig Conciperings af Skjøderne vare komne til at faae en Betydning, som det ingenlunde var Meningen, at de skulde have, dengang Skjøderne bleve afsatte — saaledes vil jeg ogsaa tilraade, at man i nærværende Tilfælde anseer de Bedkommende for bundne ved, hvad der nu engang er vedtaget med Hensyn til de bornholmske Udmarksjorder. Men lad os dog see, hvorledes Sagen stiller sig, og om de Forestillinger, der have fremkaldt hele denne Bevægelse, og deriblandt ogsaa fremkaldt dette Andragende, virkelig kunne bestaae for en nærmere Prøvelse. Jeg kan med Hensyn til dens historiske Gang fuldkommen berolige mig med, hvad den ærede Forslagsstiller har anført. Jeg troer, at det er fuldstændigt rigtigt, og jeg skal derfor ogsaa kun fremdrage et af de væsentligste Punkter, som der ankes over, nemlig, at den Afgjørelse, der er truffen, skulde have været en tvungen Sag for Fæsternes Bedkommende. Den ærede Forslagsstiller har selv ikke villet fæste nogen Tid dertil, og jeg troer heller ikke, at ret Mange ville fæste Tid til, at man overhovedet let tvinger Følf til noget Saadant. Navnlig troer jeg, at man vanffæligt vilde kunne tvinge Bornholmerne til den Slags Ting, naar Talen er om Udmarksjorderne; thi Gjenstridighed og Halsstarrighed synes i det Hele taget at have været det Træl, som næsten uadskilleligt have fulgt enhver Forhandling, vare sig mellem Statskassen og Arvefæsterne, Sognene og Arvefæsterne, Sognene og Statskassen eller endelig Sognene indbyrdes; ja Sagen maatte jo endogsaa tilfids for nogle Aar siden bringes tilende ved en Lov, hvis rationelle Berettigelse maaffee kunde synes at være noget tvivlsom, men som dog var det eneste Middel, der var tilbage, for at gjøre en Ende paa de Stridigheder, der som sagt i en ikke ringe Grad have forstyr-